

рення Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, більше того, студенти та роботодавці вперше отримали право бути залученими до процедур забезпечення якості. Щоб відрегулювати на зростання очікувань, вища освіта потребує ґрунтовної трансформації та підвищення якості освіти на засадах студентоцентризму.

Очевидно, що будь-які процеси, що стосуються освіти і науки, є беззмістовними, якщо студент не бере в них участь і не впливає на якість цілого комплексу освітньої сфери закладу, якщо він не задіяний у механізми контролю та реформування. Ефективна участь студентів повинна бути забезпечена чітким процедурним механізмом, який може містити у собі: анкети, внутрішні університетські та національні дослідження, скриньки для пропозицій у загальнодоступних місцях, відкриті форуми з керівниками освітнього процесу (завідувачами кафедр, деканами, проректорами тощо). Для визначення й оцінки стану складових елементів якості освітнього процесу важливо запропонувати студентам чіткі і зрозумілі індикатори, за допомогою яких можна сформувати окремий студентський опитувальник, що покриватиме всю сферу навчального процесу.

Головними показниками участі студентів у процесах забезпечення якості є:

- наявність пропозицій, поданих студентами та впроваджених управлінськими органами навчального закладу завдяки студентській активності;
- представництво студентів в управлінських органах;
- фінансування студентського самоврядування з бюджету університету;
- участь студентів у моніторингових процесах;
- участь студентів у громадському секторі (студентські організації);
- публічні виступи студентів стосовно якості освітнього процесу.

Отже, вищі навчальні заклади України, виходячи із наявного досвіду провідних європейських університетів, повинні створювати умови, які дозволять регулярно впливати на систему якості освіти через взаємовигідні двосторонні стосунки між студентством та університетом; прописати чіткі механізми та канали впливу і регулярно та прозоро представляти рівень їх результативності; публічно поширювати інформацію про ці механізми у друкованих та електронних ЗМІ; оприлюднювати всі зміни, які відбулися, що дозволить студентам відчувати свою причетність до розвитку університету та відчути реальний вплив на формування системи якості освіти.

Література

1. Добко Т., Головянко О., Кайкова О., Терзіян В., Тіхонен Т. Імператив якості: вчимося цінувати і оцінювати вищу освіту: навч. посіб. – Львів: Видавництво «Компанія «Манускрипт», 2014. – 572 с.
2. Закон України «Про вищу освіту» №1556-VII від 01.07.2014 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>
3. Калайнікова С., Луговий В. Розвиток системи забезпечення якості вищої освіти в Україні: інформаційно-аналітичний огляд / Інститут вищої освіти НАПН України. — К. : ДП «НВЦ «Пріоритети», 2015. — 84 с.
4. Стандарти і рекомендації щодо забезпечення якості в Європейському просторі вищої освіти / Ухвалено на Міністерській конференції у Єревані 14-15 травня 2015 р.
5. Цюк О. Забезпечення якості вищої освіти: Освітні індикатори та міжнародні організації / О. Цюк // Порівняльно-педагогічні студії. – 2013. – № 4 (18). – С. 119–124.

*Червінська Л.П., д.е.н.,
професор кафедри управління
персоналом та економіки праці*

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ПЕДАГОГІЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАСАДАХ СТУДЕНТОЦЕНТРИЗМУ

Прагнення України до інтеграції у світовий та європейський освітній простір ставить нові виклики перед системою вищої освіти. З метою розширення можливостей працевлаштування за кордоном та підвищення рівня конкурентоздатності майбутніх фахівців в Україні особливого значення набуває оволодіння професійними компетенціями. У цьому контексті актуальною постає проблема підготовки кваліфікованих фахівців на засадах студентоцентрованого навчання.

Дослідження професійної підготовки фахівців у США виявило, що в основі навчання у вищій школі США лежать концептуальні положення теорії конструктивізму та критичної педагогіки. Сутність теорії конструктивізму полягає в конструюванні й засвоєнні знань шляхом використання індивідуального досвіду в процесі пізнання та базується на таких основних принципах: актив-

ність (залученість); навчання дією; практична спрямованість навчання; дослідно-пошукове навчання; інформатизація; студентоцентризм. При цьому важливу роль у становленні фахівця будь-якого напрямку в США відіграє індивідуалізм, який є однією з центральних цінностей американського суспільства. Для американців індивідуалізм, у першу чергу, означає вільний вибір і відповідальність. У сфері освіти США він проходить наскрізним елементом і виявляється в індивідуальному підході до навчальних потреб кожного студента, диференційованому навчанні, в наявності вибору елективних предметів та індивідуальній (не колективній) відповідальності за зроблений вибір чи вчинки. Таким чином, центральним компонентом процесу підготовки стає формування фахівця й особистості, здатної не лише нести відповідальність за свій вибір, а й своїми ідеями впливати на інших та робити поступ у різних сферах життя. З огляду на це однією з важливих теоретичних засад, на яких ґрунтується освіта США, є особистісно орієнтоване навчання. Особистість студента, коло його академічних і професійних зацікавлень, індивідуальні психосоматичні особливості є визначеними центральними компонентами процесу навчання, успішна реалізація яких позитивно впливає на мотивацію студента, а також допомагає досягти максимальної ефективності у процесі формування фахівця. Аналіз науково-педагогічної літератури дав нам змогу виділити такі основні педагогічні технології, які використовуються у підготовці майбутніх фахівців у США: технологія проблемного навчання, технологія колегіального навчання, інформаційно-комунікаційна технологія. Технологія проблемного навчання широко використовується у вищій школі США, вона дозволяє реалізувати принципи практичного (дієвого), дослідницького навчання та студентоцентризму. Постановка проблемних, дискусійних завдань, індивідуальний або колегіальний пошук їх розв'язання стимулює у студентів інтерес до майбутньої професії, розвиває дієвість знань і сприяє ранній професіоналізації майбутніх фахівців. Є певні відмінності між традиційним підходом до підготовки фахівців і проблемною технологією.

Традиційний підхід спрямований на набуття навичок, навчальна діяльність студента контролювана при цьому викладач, показує розв'язок завдання, студент виконує інструкції, зовнішня мотивація є важливою, а діяльність викладача спрямована на виправлення недоліків роботи студента. Проблема технологія спрямована на застосування навичок, самостійну навчальну діяльність студента, викладач показує шляхи розв'язку завдання, але студент має право вибору, працює внутрішня мотивація, а діяльність викладача спрямована на формування необхідних компетенцій студента.

Як бачимо, проблема технологія інтегрує принцип студентоцентризму, особистісно орієнтований підхід із використанням самостійної роботи та методів дослідження, тобто активного залучення не лише студента у процес навчання, а й викладача. Роль викладача у проблемному навчанні змінюється від експерта до помічника, радника.

*Швиданенко О.А., д.е.н.,
професор кафедри міжнародної економіки*

ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ У СУЧАСНІЙ СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Сьогодні ряд провідних університетів активно проводять трансформаційні заходи, щоб не втратити позиції «локомотивів» соціально-економічного розвитку і не перетворитися у звичайні ретранслятори спеціалізованої інформації. Характерний для університетів минулого дух просвітництва і незалежності часто замінюється консерватизмом професури і «академічною ізоляцією», коли знання формуються і «консервуються» всередині вузу.

На сучасному етапі відбуваються зміни, як ролі, так і професії самого викладача в університеті. Сьогодні викладач переважно займається «технічною обробкою» процесів навчання студентів. Головне завдання такого «технічного фахівця» полягає в представленні інформації студентам і проведення формалізованих контрольних процедур з ними. Це в багатьох випадках призводить до обмеження здатності студентів не тільки засвоювати отримані знання, але й нарощувати нові за рахунок власного мислення і комунікації.

Кризові явища всередині освітнього процесу також проявляється і у вигляді розриву між «логікою особистого розвитку і досягнень» студента і «логікою систем знань» коли освіта значною мірою перестала виконувати функцію забезпечення соціального статусу.

Сучасні компанії також прийшли до необхідності наймати на роботу зовсім інший тип молодих випускників вузів, суть «освітнього потенціалу яких» – мислити глобально, вміти вирішувати різноманітні складні завдання і орієнтуватися в різних соціально-економічних ситуаціях.